

πωλεί δρ. 30. Ὁ κατασκευαστὴς κερδίζει δρ. 5 καὶ ὁ ἔμπορος δρ. 12.

Αἱ τέχναι τοῦ χάρτου καὶ ναστοχάρτου ὁμοίως ἀνεπτύχθησαν κατὰ πολὺ. Δύο ἐργοστάσια φακέλλων ἐν Ἀθήναις κατασκευάζουσι τοιοῦτους εὐνοτάτους καὶ κατ' οὐδὲν διαφέροντας τῶν ἐξωθεν ἐρχομένων· τὸ εὐχάριστον δ' ἐν τούτοις εἶναι ὅτι καὶ ἡ πρώτη ὕλη ὁ χάρτης κατασκευάζεται ἐν Ἀθήναις.

Ἄλλὰ πλὴν τούτων τὰ παρὰ τοῖς πιλοπώλαις χρήσιμα κυτῖα πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν πύλων στρατιωτικῶν καὶ ἀστικῶν, τὰ εἰς τὰς ραπτρίας τῶν νεωτερισμῶν χρησιμεύοντα κιβωτίδια πρὸς ἀποστολὴν τῶν ἐνδυμάτων, οἱ παντοειδεῖς κυτῖσκοι τῶν φαρμακοποιῶν ποικιλωτάτων σχημάτων, αἱ ποικίλαι θήκαι τῶν σακχαροπλαστῶν διὰ τοὺς σακχαροπήκτους καρπούς καὶ τὰ σακχαρωτὰ ἅπαντα ταῦτα κατασκευάζονται ἐν Ἀθήναις. Ἄλλὰ θὰ κατασκευασθῶσιν ἀκόμη κομισθέντων τῶν μηχανημάτων καὶ θὰ ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ ἄλλα τῆς τέχνης τοῦ χάρτου ὠραῖα ἔργα, οἱ περιλάλητοι Βενετικοὶ φανοὶ διὰ φωτοχυσίας καὶ τὰ κομψὰ περιβλήματα τῶν ἀνθοδεσμῶν.

Ἐνταῦθα δ' ἀνακτέον καὶ τὰ περίκομψα κατὰστικα, βιβλίκα λογιστικά καὶ τετράδια μαθητικά παντός εἶδους, ἅτινα κατασκευάζονται ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ δύο ἢ καὶ τριῶν ἐργοστασίων. Κατασκευάζονται δὲ στερεώτατα καὶ ἐφάμιλλα πρὸς τὰ ἐξωθεν κομιζόμενα. Μεγάλην δὲ ἡ κατασκευὴ τούτων θὰ προσλάβῃ ἀνάπτυξιν καὶ ἡ διάδοσις αὐτῶν θὰ γίνῃ εὐρυτέρα ὅταν προσεχῶς λήξῃ τὸ συμβόλαιον καταναλώσεως μεγάλου ἐνταῦθα χαρτοπωλικοῦ καταστήματος μεθ' ἑνὸς τῶν πρωτεύοντων Γερμανικῶν οἴκων. Εἰς ταῦτα δὲ πάντα μεγάλην ὡς εἰκὸς θὰ δώσῃ κίνησιν καὶ ἡ ἐνεργουμένη ἤδη ἀνακαινίσις τοῦ ἐν Φαλήρῳ ὑπάρχοντος χαρτοποιείου ὅπερ ποικίλας μέχρι τοῦδε ὑπέστη τύχας.

Ἐχομεν ὅμως καὶ ἄλλα. Οἱ λαίμοδεταὶ οἱ δεδμεμένοι ἐκείνοι καὶ ποικιλόσχημοι μεταξωτοί, κατασκευάζονται ἐν Ἀθήναις καὶ τρία ἐκ τούτων ἐργοστάσια ἐπασχολοῦσι πενήκοντα περίπου ἐργάτιδας. Τὸ ἐν τούτων διευθύνει κόρη μόλις δεκατριῶν ἐτῶν μετὰ δεξιότητος καὶ ἐπιμελείας μεθ' ἧς οὐδὲ ἀνὴρ καθεστηκῶς ἤθελε κατορθώσει.

Ἐρχονται κατόπιν τὰ μύρα καὶ ἀρώματα. Ἐκαστος κουρεὺς καὶ φαρμακοποιὸς διὰ τῆς ἰδίας μελέτης καὶ εὐφυίας κατάρθωσε νὰ κατασκευάσῃ οὐ μόνον τοῦ ὕδατος τῆς Κολωνίας ἀρίστως ἀπομιμήσεις ἀλλὰ καὶ ἐλιξίρια παντοῖα καὶ ὕδατα τῆς κινίνης καὶ ὀδοντοτρίμματα ποικίλα καὶ σάπωνας μυρωδικούς καὶ πάντα τῆς μυρεψικῆς τὰ εἶδη. Πλὴν δὲ τούτων καὶ ἐργοστάσιον τέλειον λειτουργεῖ ἐν Ἀθήναις σαπωνοποιίας οὗτινος τὰ προϊόντα φέρουσι μὲν εἰ-

σέτι τὸν τύπον τῶν Παρισίων, μέλλουσι δὲ νὰ περιβληθῶσι τὴν ἑλληνικὴν μορφήν ἐν τῇ προσεχῇ Ὀλυμπιάδι λαβόντος τοῦ ἰδιοκτητοῦ αὐτοῦ τὴν ἄδειαν ἐν τῷ χώρῳ αὐτῷ τῆς ἐκθέσεως νὰ στήσῃ τὰς μηχανὰς αὐτοῦ καὶ νὰ παραγάγῃ τοὺς ἑλληνικοὺς σάπωνας.

Ἐπειδὴ δ' εἶπομεν περὶ φαρμακοποιῶν, καὶ πολλὰ τῶν φαρμακευτικῶν εἰδῶν τῶν γνωστῶν κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Specialités κατασκευάζονται ἐν Ἑλλάδι. Οἶνοι τῆς Κίνας ἐν φιάλαις ἐλάχιστοι εἰσκομίζονται ἐξωθεν, τῶν φαρμακοποιῶν δ' ἕκαστος κατασκευάζει καὶ ἰδίαν κίνας σκευασίαν. Ἄλλὰ καὶ σίδηρος καὶ ἄλλαι σκευασίαι κατασκευάζονται ἐνταῦθα ἰσάμιλλοι πρὸς τὰς ἐξωθεν κομιζόμενας.

Μεταξὺ τῶν φαρμακευτικῶν προϊόντων καταλογιστέον καὶ τὴν κατασκευὴν ἐνταῦθα καὶ ἐν Πάτραις ἀποστάγματος ἐκ γλυκορρίζης ἧτις εἶναι γνωστὴ κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα γιάμπολη. Οἱ ἐν Ἀθήναις μάλιστα παραγωγεῖς μεγάλην εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐξάγουσι ποσότητα ἐκ ταύτης.

Καὶ τί ἀκόμη; Κτένες ἐκ κεράτων βοῶν ἐλείπει ἔτι ἐλεφαντόδοντος καὶ ψήκτραι διάφοροι κατασκευάζονται ἐνταῦθα.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἅτινα νῦν παρασιωπῶμεν ἐν τῇ προχείρῳ ταύτῃ ἀναγραφῇ τῶν μικρῶν βιομηχανιῶν, διότι αἱ μεγάλαι βιομηχανίαι, ἰδίως ἡ μηχανουργία, ἡ ὑφαντουργία, ἡ ναυπηγικὴ θὰ καταπλήξωσι διὰ τῶν ἀρίστων αὐτῶν ἔργων.

M.

ΖΩΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ

Ὁ κ. Λέων Μπονά εἶνε εἰς τῶν συμπαθεστάτων καὶ κρατίστων νεωτέρων Γάλλων καλλιτεχνῶν. Ἐν ἡλικίᾳ νεαρᾷ εἰσέτι, ἀλλ' ἐν πλήρει τῆς τέχνης του ἀκμῇ, ἔγραψεν ἤδη πίνακας πολλοὺς ἀξιοθαυμάστους, ἡδύνατο δὲ νὰ συγγράψῃ καὶ τ' ἀπομνημονεῦματα τῶν προτύπων του, διότι ὅπως κέκτηται πνεῦμα ὑπέρχον διὰ νὰ τὰ ζωγραφίσῃ, μεταχειρίζεται δεξιῶς τὸν κάλαμον ὡς καὶ τὸν χρωστήρα. Δὲν ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι γινώσκω περὶ τῶν εἰκόνων του· ἀλλ' ἐκ συνομιλιῶν φιλικῶν ηὐτύχησα ν' ἀρυσθῶ ἀνέκδοτα τινὰ ἀνήκοντα πραγματικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν, καὶ εἰς τὴν μάλλον εὐχάριστον τῶν ἱστοριῶν μάλιστα, εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης.

Ὁ κ. Κάμιλλος Δουσέ διηγεῖτο ἡμῖν πρὸ μικροῦ τὴν ἐκπληξίν του, ὅτι κατὰ πρότην φοράν εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μπονά, ὅστις ἔμελλε ν' ἀπεικονίσῃ τὴν ζῶσαν, τὴν μειδιῶσαν, τὴν ἀγχινοα, τὴν καλοκάγαθον μορ-

φὴν τοῦ ἐξαιρέτου ἰσοβίου γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας.

Ἐπῆρχεν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ ἐπὶ μιᾶς ἑδρας ἢ προσωγραφία τοῦ κ. Λέοντος Κονιέ, ἢ δὲ κεφαλή αὐτῆς ἢ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου τῆς ἑδρας ἦτο τόσοσ ζωντανή, τόσοσ εἶχε ζωὴν καὶ ἔκφρασιν, ὥστε ἀκουσίως εἰς τὴν πρώτην του ὁρμὴν ὁ κ. Δουσὲ ἔχαιρέτισε καὶ προῦχώρησε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν συνάδελφόν του λέγων:

— «ὦ! φίλτατε κύριε Λέον Κονιέ!..

Καὶ ἐσταμάτησεν εἰς ἀπόστασιν τριῶν βηματίων ἄλλ' ὁ Μπονά κατεγοητεύθη. Ποίος ἔπαινος θὰ ἦτο ἰσάζιος τῆς ἀπάτης ἢ τῆς ἐκπλήξεως ἐκείνης;

Ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του τῷ κειμένῳ εἰς τὴν πλατεῖαν Βεντιμίλλης, εἰς τὴν ἄκραν τῆς οἰκίας τῆς ἀποτελούσης γωνίαν μετὰ τῆς ὁδοῦ Βουλώνης; ὁ κ. Μπονά ἤρχισε τὴν γραφὴν τῆς διασήμου προσωπογραφίας τοῦ κ. Θιέρσου. Ἄλλ' ἢ θέσις δὲν ἦτο κατάλληλος. Ἡ κλίμαξ ἦτο δυσανάβατος διὰ τὸν πρεσβύτερον, ἐκεῖ ἐπάνω δὲ οἱ δεκαοκτὼ βαθμοὶ τῆς θερμοκρασίας, οἱ ἀπαιτούμενοι παρὰ τοῦ ἱατροῦ του—δεκαοκτὼ βαθμοί, εἴτινες ἔπρεπε πανταχοῦ ν' ἀκολουθῶσι τὸν κ. Θιέρσον, δεκαοκτὼ μόνον, οὐδὲ εἰς ἐπὶ πλεόν, οὐδὲ εἰς ἐπὶ ἔλαττον—ἢ ὑπελείποντο ἢ ἐπλεόναζον πολὺ ταχέως.

Ὁ ζωγράφος πρότεινε τότε εἰς τὸν κ. Θιέρσον, ἂν εὐρίσκατο ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μέρος φωτεινὸν καὶ κατάλληλον, νὰ γράψῃ τὴν προσωπογραφίαν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὑπὸ ἑνα ὄρον, ὅτι καὶ ἐκεῖ ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐν τῇ ὁδῷ Βεντιμίλλης οἰκίαν του ὁ ζωγράφος θὰ ἦτο ἐλεύθερος, ἐντελῶς ἐλεύθερος καὶ δὲν θὰ ἐδείκνυε τὸ ἔργον του, εἰμὴ ὅσκις ἤθελε τοῦ ἔλθῃ ἢ ὄρεξις. Ὁ ζωγράφος εἰς τὸ σπουδαστήριόν του εἶνε κύριος, ὅπως ὁ κυβερνήτης εἰς τὸ πλοῖόν του.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ κ. Θιέρσος, ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν κατοικίαν μου.

Ὁ Μπονά μετεκόμισεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὸν πίνακα καὶ τὸν ὀκρίθαντά του.

— Κανεῖς δὲν θὰ εἰσέλθῃ! εἶπεν ὁ κ. Θιέρσος, σὰς τὸ ὑπόσχομαι, κανεῖς!

Πρὸ πάντων τὴν περιέργειαν, τὴν ὅλως φυσικὴν, τῆς κυρίας Θιέρσου ἐφοβεῖτο ὁ Μπονά. Δὲν ἐγνώριζε τότε τὴν κυρίαν Θιέρσου, ἣν κατόπιν ἐξετίμησεν ὡς εἶδει καὶ ἤτις ἔλεγε τότε τοῖσιν αὐτὸν πλησίον τοῦ κ. Θιέρσου κατὰ τὸ γεῦμα: Ὀμιλεῖτέ του περὶ ζωγραφικῆς!... αὐτὸ τὸν εὐχαριστεῖ!.. καὶ λησμονεῖ τὴν πολιτικὴν! Ὀμιλήσατέ του περὶ τοῦ Ραφαήλ, κύριε Μπονά, ὁ Ραφαήλ τὸν παρηγορεῖ διὰ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ κ. Βυφρέ...»

Ὁ ζωγράφος λοιπὸν ἐγκατέστη καὶ ἐπελήθη τοῦ ἔργου του. Ὁ κ. Θιέρσος ἐξέλεξε μίαν στάσιν, τὴν φυσικωτέραν καὶ ἀπλουστέραν, ἣτις ἦτο καὶ ἡ καλλιτέρα. Ὁ Μπονά ἤρχετο τὴν ἐργασίαν του ἐντὸς τῆς παστάδος τοῦ μεγάρου. Εὐρίσκατο ὅλως ἀπησυχολημένος εἰς τὸν πίνακά του, ὅτε ἡ θύρα τῆς παστάδος ἀφῆνης ἠνεώχθη.

Ἦτο ἡ κυρία Θιέρσου.

— Ἀγαπητὴ μου, συγγνώμην, τί ἔρχεσαι νὰ κάμῃς ἐδῶ; εἶπεν ὁ κ. Θιέρσος μετὰ τὴν μικρὰν καὶ διαπεραστικὴν φωνὴν του, καὶ μετὰ πολλὴν σφοδρότητα. Γνωρίζεις τὰς συμφωνίας μας. Πήγαίνε καὶ νὰ μὴ ξαναέλθῃς!..

— Ἀλλὰ, κύριε Θιέρσε, ἦλθα νὰ ἰδῶ μήπως χρειάζεσαι τίποτα...

— Αἶ, ἀγαπητὴ μου, δὲν εἶμαι δὲ μικρὸ παιδί!.. εἰξέρω νὰ ζητήσω ἂν μοῦ χρειασθῇ τίποτα. Ἐπειτα, ἔχω τὸν Λουδοβίκον (τὸν γηραιόν του θαλαμηπόλον δὲ ἀπεκάλει γελῶν ἠλίθιον, ἀχρεῖον, καὶ ἔν ἐν τούτοις ἡγάπα, ὅπως ὁ Ναπολέων ὁ Α' ἡγάπα τὸν Κώνσταντα Βαλαστί, τὸν πιστόν του, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸν ἀπιστόν του Κώνσταντα, ὅστις δὲν τὸν συνώδευσεν εἰς τὴν νῆσον Ἐλβαν) ἔχω τὸν Λουδοβίκον, ὅστις εἶνε ἐδῶ ἀπ' ἔξω. Πήγαίνε καὶ νὰ μὴ ξαναέλθῃς!

Ἡ κυρία Θιέρσου ἐξῆλθε πράγματι· ἀλλὰ μετὰ μίαν ὥραν ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ ἡ σύζυγος τοῦ κ. Θιέρσου ἐνεφανίσθη καὶ πάλιν.

Βλέπων ὅμως αὐτὴν εἰσερχομένην ὁ κ. Θιέρσος ἀνεπήδησεν ἀπὸ τῆς ἑδρας του, ἐπορεύθη μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν θύραν, πρὶν ἢ ἡ κυρία Θιέρσου διστάζουσα ὑπερβῇ τὸν οὐδὸν καὶ φράσων τὴν διόδον:

— Κυρία Θιέρσου, ἀνέκραξε μετὰ φωνὴν ὀξύτατην, κυρία Θιέρσου, ἡ διαγωγὴ σου εἶνε ἀποτρόπαιος! Ἄν δὲν ἀποσυρθῆς ἐν τῷ ἄμα, θὰ με ἀναγκάσῃς νὰ σὲ δεῖρω!

Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν κ. Μπονά μετὰ τὸν ἐκ λεπτῆς μεταξύης θύσανον τοῦ σκούφου του ὀρθωμένον ἐπὶ τοῦ μετώπου του ὡς λοφιδὸν ἀλεκτρυόνος εἶπε γελῶν μετὰ τὸ σύνηθες ἐκεῖνο εἰρωνικὸν ὄφρος του:

— Ἀκοῦτ' ἐκεῖ! ὁ κύριος Θιέρσος νὰ δέρῃ τὴν κυρίαν Θιέρσου! Τὶ θὰ ἔλεγον αὐριον αἰτὰδε καὶ αἰτὰδε ἐφημερίδες περὶ τοῦ ἀπαισίου προσβύτου.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐγένετο κατὰ πάσαν πρῶταν καὶ ἐσπέραν ἀπαραιτήτως λόγος περὶ τοῦ ἀπαισίου προσβύτου εἰς τὰς στήλας μερικῶν ἐφημερίδων.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ κυρία Θιέρσου ὑπέκυψε καὶ ὑπακούουσα τιθασσευμένη δὲν εἰσῆλθεν εἰς τὴν περίφημον παστάδα, εἰμὴ ὅτε ἡ προσωπογραφία ὀλοτελῶς ἐπερατώθη, πάλιν δὲ καὶ τότε ὁ κ. Θιέρσος ἔλεγεν αὐτῇ παιδρῶς:

— Σὲ παρακαλῶ, φίλτάτη μου... Σὲ παρακαλῶ ἐγώ!... Ὅθι εὐχαριστηθῆς πολὺ!... Ἐμπορεῖς νὰ εἰσελθῆς! Δὲν θὰ σὲ πειράξω!

Ὁ κ. Γρεβὺ ἦτο ὀλιγώτερον εὐερέθιστος τοῦ κ. Θιέρσου. Ἀξιοπρεπής, προσηνής, σοβαρὸς ἦτο ἱκανὸς νὰ μὴν ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἔμπροσθεν τοῦ ζωγράφου του, χωρὶς νὰ παραχθῶσιν οἱ μυῶνες ἢ τὰ νεῦρα τοῦ προσώπου του. Ἐνῶ δὲ ἕστατο ἀπεικονιζόμενος, ἀπήγγελλε τεμάχια τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους ἑλληνιστὶ πρὸς τὸν Μπονά, ἐξῆρε δὲ διὰ τῆς ἀπαγγελίας του τὴν καλλονὴν τῆς εὐήχου καὶ ἀρμονικῆς ἐκείνης γλώσσης.

Ὁ Μπονά λαλεῖ μετὰ τινος περιπαθοῦς σεβασμοῦ περὶ τοῦ δουκὸς τῆς Ὁμάλης, εὐπατρίδου καὶ στρατιώτου, ὅστις διηγεῖτο αὐτῷ τόσας χαριέσσας ἱστορίας, διασκεδαστικὰς, πνευματώδεις, ὄντως γαλλικὰς, ἀναμνήσεις πολεμικὰς, ἀφρικανικὰ ἀνέκδοτα, ἐν οἷς καὶ ἡ ἐλαχίστη περιπέτεια προσελάμβανε κατὰ τὴν διήγησιν, εἰς τὰ διαλείμματα τῆς ἀναπαύσεως, χαρακτηριστῆρα ἡρωϊκόν, ἐν οἷς ἡ ἐκ τῆς μάχης συγκίνησις ἀνεμιγνύετο μετὰ τῶν ἀναμνήσεων τοῦ στρατοπέδου.

Ἦτο ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ὁ στρατηγὸς Φάρ εἶχε καταργῆσαι τὰ τύμπανα εἰς τὸν γαλλικὸν στρατόν.

— Τὶ νὰ σὰς εἰπῶ! ἔλεγεν ὁ δοῦξ τῆς Ὁμάλης καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ περιστρέφων ἐν σιγάρῳ μεταξὺ τῶν δακτύλων του, ἐγὼ λυποῦμαι διὰ τὴν στέρησιν τοῦ τυμπάνου τοῦ ὁποῖον ἐσήμαινε τόσον γοργῶς τὴν ἐφοδον, τοῦ ὁποῖου οἱ κρότοι ἀπῆντων ὑποκόπως εἰς τὸν κρηγμὸν τοῦ τουφεκοβολισμοῦ!.. Ἠγάπων τὰ τύμπανα. Εἰς πᾶσαν νίκην τῶν Γάλλων διεδραμάτισε πάντοτε δρῶν πρόσωπον εὐφυῆς τις τυμπανιστῆς. Ἴσως ὁμως προέρχεται καὶ ἐξ ἐγωῖσμοῦ ἢ συμπάθειά μου· οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν ὀφείλω πρὸς τὸν ἀρχιτυμπανιστὴν τοῦ συντάγματός μου, χάρις εἰς τὸν ὁποῖον διέσωσα ἀκεραίαν τὴν φήμην μου ὡς ρήτορος εἰς Παρισίους καὶ εἰς Μασσαλίαν. Μάλιστα!... Ἴδου τὸ γεγονός... Ἐπανηρόμην ἐξ Ἀφρικῆς μετὰ τοῦ συντάγματός μου, τὸ ὁποῖον εἶχε πολεμήσει λαμπρὰ καὶ ὑπερφηανεύομην διὰ τοῦτο. Καθ' ὅδον ἀπὸ τοῦ λιμένος, ὅπου ἀπεβιβάσθημεν ἕως ἐδῶ, ὅλαι αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ προσήρχοντο εἰς προὔπαντήσιν μας καὶ μᾶς ἐφόρτωναν μὲ παντοειδῆ ἔνθη, χωρὶς νὰ λησμονήσωσι καὶ τὰ ρητορικὰ ἄνθη. Αἱ προσφωνήσεις κατέπιπτον βροχηδόν, προσφωνήσεις νομάρχων καὶ δημάρχων, προσφωνήσεις καθηγητῶν, προσφωνήσεις δικαστῶν... Ἠεροῦμην πᾶσας ταύτας τὰς ἀγορεύσεις καὶ ὅταν ἐλάμβανον καὶ ἐγὼ τὸν λόγον... «Κύριε δήμαρχε!» ἢ «Κύριε νομάρχα!»... αἶφνης ὁ ἀγαθὸς καὶ εὐφυῆς ἀρχιτυμπανιστῆς μου ὕψανε τὴν ράβδον του... καὶ ὁ κρότος τῶν τυμπάνων ἐκάλυπτε τὴν φωνὴν

μου!... rrrrán! Ἐχαιρέτιζον ἐγώ, ἐπευφῆμαι τὸ πλῆθος τοῦ στρατιώτατός μου!... Καὶ διεῖλθον τοιοῦτοτρόπως ὅλην τὴν Γαλλίαν χωρὶς ν' ἀπαγγείλω οὔτε μίαν προσφώνησιν.

Καὶ ὁ ζωγράφος ἤσθάνθη σχεδὸν τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὅτε ὁ δοῦξ, ἀφοῦ ἐμειδίασε προσέθηκεν μὲ ἄλλον τόνον φωνῆς:

— Ὁ ἀρχιτυμπανιστῆς μου!.. Ἦτο γενναῖος! Ἐφρονεῖτε ἀνδρείως εἰς Κριμαίαν!.. ὅπως τόσοι ἄλλοι!

Ὁ κ. Μπονά ἐζωγράφιζε μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ἐν τῇ πλατείᾳ Βεντιμίλλης ἐργαστήριόν του ὅπου ὁ κ. Θιέρσος δὲν ἠδυνήθη νὰ σταθῇ ὅπως τὸν ζωγράφον, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ Βικτωροῦ Οὐγκώ, ὅτε ἀκριβῶς ὁ κ. Λεσσέψ ἐκρουσε τὴν θύραν. Ὁ Μπονά μετέβη ν' ἀνοιξῆ. Τί νὰ πράξῃ; Δὲν ἠδύνατο ν' ἀποπέμψῃ τὸν κ. Λεσσέψ καὶ ἀφ' ἐτέρου δὲν ἤθελε νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν Βικτωρα Οὐγκώ.

— Ἀγαπητὴ διδάσκαλε, εἶπε πρὸς τὸν ποιητὴν, εἶνε ὁ κ. Λεσσέψ· μήπως δὲν εὐχαριστεῖσθε νὰ εἰσελθῇ;

— Ἀπεναντίας! εἶπεν ὁ Βικτωρ Οὐγκώ.

Πρὸ εἴκοσι ἢ εἴκοσι πέντε ἐτῶν οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες δὲν εἶχον ἴδει ἀλλήλους. Ὁ Λεσσέψ ἐχαιρέτισεν εἰσελθὼν τὸν Βικτωρα Οὐγκώ καθήμενον σκεπτικόν, μὲ τὴν χεῖρα ἐφ' ἐνὸς βιβλίου, ὡς τὸν ἀπεικόνισεν ὁ Μπονά. ὁ ποιητῆς ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν μετὰ τῆς ἀβρότητος ἐκείνης τῶν παλαιῶν χρόνων, ἣν διετήρει ὡς παράδοσιν τῆς ἀρχαίας γαλλικῆς εὐγενείας, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφερε λέξιν.

Ὁ κύριος Λεσσέψ ὑπέμνησεν αὐτῷ παλαιὰς ἀναμνήσεις. Εἶπεν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος τὰ *Ἀνατολικά φάσματα* ἦτο ἐνδοξον ἐν Καίρῳ ὅσον καὶ ἐν Παρισίοις.

Ὁ Βικτωρ Οὐγκώ ἐχαιρέτιζεν, ἀλλὰ δὲν ἀπῆντα.

Μὲ τὴν συνήθη στομυλίαν του ὁ Λεσσέψ ἐξηκολούθησε νὰ λαλῆ ἀλλὰ χωρὶς νὰ δυνηθῆ ν' ἀποσπάσῃ οὐδὲ λέξιν παρὰ τοῦ Οὐγκώ. Καὶ ὁ Μπονά ἤρchiσε νὰ στενοχωρηθῆται εὐρισκόμενος μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ συλλογιζόμενος μήπως ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν κρυφὰ τις ἀφορμὴ ψυχρότητος.

Τέλος ὁ κ. Λεσσέψ ἐχαιρέτισε καὶ ἀπῆλθεν. Ὁ Βικτωρ Οὐγκώ ἀνταπέδωκε τὸν χαιρετισμόν, ὅτε δὲ ἀνεχώρησε:

— Γνωρίζω πρὸ καιροῦ τὸν κ. Λεσσέψ, εἶπεν. Διεφνουῦμεν ἄλλοτε ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων. Εἶνε νομίζω ἀφωτισμένος εἰς τὴν αὐτοκράτειραν. Ἄλλ' εἶνε ἐκ τῶν ἀνδρῶν, οὓς πολὺ ὑπολήπτομμι, ἐξ ἐκείνων οἵτινες τιμῶσιν ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὴν πατρίδα μας, φρονῶ δὲ ὅτι ἡ Γερουσία χάριν τῆς αξιοπρεπειᾶς αὐτῆς καὶ χάριν τῆς Γαλλίας ὄφειλε νὰ τὸν ἐκλέξῃ ἰσόβιον γεροϋσιαστὴν.

Ὁ ζωγράφος ἐξεπλάγη ὅπως οὖν. Διὰ τὴν ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ λοιπὸν δὲν ὠμίλησεν ἐνόσω ὁ κ. Λεσσέψ ἦτο παρών;.. "Αἱ διότι ὁ Μπονά εἰργάζετο, ὁ δὲ ποιητὴς εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ μὴ κινήθῃ ἐνόσω ὁ ζωγράφος ἐξηκολούθει τὴν ἐργασίαν του. Ἡ ἀκίνησις τῶν χειλέων καὶ τῆς μορφῆς του ἦτο καὶ αὐτὰ μίᾳ ἐνδειξις τῆς θαυμαστῆς ἀβρότητός του.

Καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐν τῇ στάσει ἐκείνῃ τοῦ ἀναπαυομένου λέοντος. Ἡ θέλησίς του τὸν μετέβαλλεν εἰς ἀγάλαμα. Μίαν ἡμέραν καθ' ἣν εἶχε μείνει ἀκίνητος ἐπὶ πολλὰς ὥρας, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Μπονά, ὁ εὐκίνητος καὶ ρωμαλέος, ὁ γοργός, ὁ εὐρωστος καὶ μυῶδης ὡς γυμναστής, ἀπαυθῆσας πλέον τὸν παρεκάλεσε ν' ἀναπαυθῶσιν.

— Ἐμπρός, ἔμπρός! ἀπήντησεν ὁ ποιητὴς, πρέπει νὰ περιφρονῶμεν αὐτὰς τὰς ἀδυναμίας.

Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ μένη ἀκίνητος.

Ἐνίοτε ὁ Μπονά ἑσταμάτα τὸ ἔργον του προσπαθῶν νὰ μαντεύσῃ ποῦ εὕρισκετο ἡ φαντασία, ὁ λογισμὸς τοῦ ποιητοῦ καθ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. Ποῦ εὕρισκετο; Ὁ Θεὸς μόνον γινώσκει ποῦ! «Γινώσκω μόνον, ἔλεγε ἡμῖν ὁ Μπονά, ὅτι ἔμεινεν ἐπὶ ὥρας ἡλοκλήρους χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιναί ὅτι μόνον ἐκ τῶν φλογερῶν ὀφθαλμῶν του διέκρινον ὅτι τὸ πνεῦμά του ὡς πῦρ ἐσωτερικὸν εἰργάζετο.»

Ὁ κ. Λεσσέψ εἶχεν ἴσως μεταβῆ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μπονά ἐνῶ ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ ἤκουε τὸν βόμβον τῶν φλογῶν καὶ ἠκροῶτο τὰς ἐνδομύχους φωνάς.

(Jules Claretie.)

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδριῶν τῆς ἐν Παρισίοις ἐταιρίας τῶν φυσιοδίφων ὁ κ. Λερού ἐποίησατο λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἀνακοίνωσιν ἐπὶ ζητήματος πολλάκις ὑποστηρικθέντος καὶ ἀποκρουσθέντος: ἂν δύνανται αἱ χελιδόνες καὶ οἱ κύπελοι νὰ διαχειμῶσιν ἐν τοῖς εὐκράτοις κλίμασιν, ὑποκύπτοντες εἰς ληθαργικὸν ὕπνον παρεμπερῆ πρὸς τὸν ὕπνον τῶν ὄφρων κλπ.

Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ζητήματος τούτου ὁ κ. Λερού ἐπέδειξεν εἰς τὰ μέλη τῆς ἐταιρίας χελιδόνα ζῶσαν, ἧς ἀφηγήθη τὴν ἱστορίαν.

Τὸ ταλαίπωρον πτηνὸν πληγὴν ὑπὸ μάστιγος ἠνιόχου κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, ἔπεσεν ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον ν' ἀναλάβῃ τὴν πτήσιν του. Παίδιον παρατυχὸν ἀνέλαβε τὴν χελιδόνα, ἀπέπλυνεν αὐτὴν καὶ ἐτύλιξεν ἐντὸς βάτας. Ἐθῆκεν αὐτὴν ἐντὸς συρταρίου καὶ τὴν ἐλησμονήσεν ἐκεῖ.

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν μόλις ἐκ τύχης ἐξήχθη ἡ βάτα ἐκ τοῦ συρταρίου καὶ ἐντὸς αὐτῆς εὐρέθη ἡ χελιδὸν ζῶσα, ἀλλὰ βεβουλισμένη εἰς λήθαργον. Ἐνώπιον τῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας τὸ πτηνὸν ἀφυπνίσθη καὶ ἀπέπτη ἐλεύθερον.

Πολὺ πρὸ τοῦ συμβάντος τούτου, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἡδὴ αἰῶνος, ζωολόγοι ἐβεβαίωσαν ὅτι εὐρον κατὰ τὸν χειμῶνα ἐντὸς ὀπῶν τοίχων ἢ ἐν σπηλαίοις, χελιδόνας καὶ κύπελους ληθαργούντας. Τινὲς μάλιστα προέβησαν ἐκ τούτου εἰς τὴν ἀνακριβῆ ὑπόθεσιν ὅτι δὲν μεταναστεύουσιν αἱ χελιδόνες, ἀλλὰ πᾶσαι φωλεύουσιν ἐν σπηλαίοις ὅπως διέλθωσι τὰ χειμερινὰ ψύχη ὑπνώττουςαι.

Τὸ πιθανὸν εἶνε ὅτι αἱ χελιδόνες ὅσαι δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀπέλθωσι μετὰ τῶν λοιπῶν συντροφῶν αὐτῶν καὶ μένουσι κατ' ἀνάγκην ἐν τοῖς ἡμετέροις κλίμασι καταφεύγουσιν εἰς ἄσυλον τι ὅπου καταλαμβάνονται ὑπὸ μακροῦ ληθαργου καὶ ἀφυπνίζονται μόνον κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ ἔαρος.

Οὕτως ἐξηγείται καὶ ἡ πρόωρος ἐμφάνισις χελιδόνων τινῶν δύο καὶ τρεῖς ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῶν ἄλλων, τῶν πολλῶν.

Ὡς γνωστόν, αἱ χελιδόνες ἀπέρχονται κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς θερμότερα κλίματα, μὴ εὕρισκοντες πλέον παρ' ἡμῖν οὐδὲ ἀέρα πρόσφορον αὐταῖς, οὐδὲ τροφήν τῆς ἀρεσκείας των. Μεθ' ὅλην δὲ τὴν δύναμιν τῆς πτήσεως αὐτῶν, αἱ θαλάσσιαι μεταναστεύσεις δὲν εἶνε ἀκίνδυνοι. Ὁ ἄνεμος, αἱ θύελλαι, οἱ σίφωνες καταπονοῦσι τὰ ταλαίπυρα πτηνά, ὧν ἀγέλαι ὅλαι πνίγονται ἐν τῇ μεσογείῳ, ἂν μὴ πλοῖόν τι παράσχη ἄσυλον αὐταῖς. Συνέβη πολλάκις τόσον πλήθος χελιδόνων νὰ κατέλθῃ ἐπὶ πλέοντος σκάφους, ὥστε νὰ καλυφθῶσι καὶ τὰ σχοινία καὶ οἱ ἴστοι καὶ πᾶσα γωνία καὶ ἐξοχὴ ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον ὡς ὑπὸ μυρμηκιάς.

Ἡ ταχύτης πετώσεως χελιδόνος εἶνε μεγίστη. Ὑπὸ τινος φυσιοδίφου ὑπελογίσθη εἰς 125—130 χιλιόμετρα καθ' ὥραν, ἦτοι διπλασία ταχείας σιδηροδρομικῆς συνολικῆς.

Αἱ χελιδόνες ἐν πάσαις ταῖς χώραις καὶ ἐν παντὶ χρόνῳ ὑπῆρξαν τὸ ἀντικείμενον παραδόξων δοξασιῶν καὶ προλήψεων.

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐπιστεύετο ἐν τῇ Δύσει ὅτι αἱ χελιδόνες γνωρίζουσι μυστικὸν φάρμακον τῆς ὀφθαλμίας ἀπανορθοῦν καὶ αὐτὴν τὴν ἐντελὴ τύφλωσιν.

Ἄν τὰ νεογνά αὐτῶν ἀπολέσωσι τὴν ὄρασιν, ἔλεγον, αἱ χελιδόνες σπεύδουσιν εἰς ἀνεύρεσιν μικροῦ θαυματουργοῦ λίθου, ὅστις ἅμα ἀπτόμενος τοῦ ὀφθαλμοῦ θεραπεύει πᾶσαν αὐτοῦ νόσον. Καὶ ἐζητεῖτο ἐπιμόνως ἐν ταῖς φωλεαῖς τῶν χελιδόνων ὑπὸ τῶν γυναικῶν ὁ λίθος αὐτὸς ὁ πολύτιμος.